KLINIK LABORATOR DIAGNOSTIKADA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH, MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

18 aprel 2023 yil

O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligi

www.ssv.uz

Toshkent tibbiyot akademiyasi www.tma.uz

Created with Icecream PDF Editor.
Icecream PDF Editor PRO

patologiyada struktur epilepsiyada diagnostikaning zamonaviy texnologiyalari …….	**414**
Sultanova M.X., Sherbekova D.U. Avascular necrosis bone complication after active Covid-2019 infection: preliminary results ……..	**415**
Tairova G.B., Umirov S.Y. Autoimmun gepatitning davolash prinsiplarini takomillashtirish ……..	**416**
Tairova G.B., Tojiboyev M.M. Jigar sirrozida turmush tarzi …….	**418**
Xashimova G.T., Muhammadiev X.G, Valijonova M, Xidoyatova M. HIF-1 regulates the transition to anaerobic metabolism ……...	**420**
Xashimova G.T., Muhammadiev X.G., Valijonova M, Xidoyatova M. Hypoxia-inducible factor: modern views …….	**422**
Xashimova G.T., Muhammadiev X.G, Shomansurova G.E, Valijonova M, Xidoyatova M. Lipid peroxidation as the main pathogenetic link in the development of liver failure ……...	**424**
Xashimova G.T., Muhammadiev X.G, Shomansurova G.E, Nuriddinova N.S. Modern blood substitutes with detoxification properties ……..	**426**
Xashimova G.T., Muhammadiev X.G, Valijonova M, Xidoyatova M. Modern ideas about drug-induced toxic hepatitis …….	**428**
Xo‘shboqova G.O‘., Muxiddinova F.M., Abdiraimova M.A., Abdiraimova A.N. Gemoglobinni laborator tekshirish …….	**430**
Xurramov Z.B. Ast fermenti klinik laborator tahlili ……	**431**
Yusupov B.N., Xushboqova G.U., Abdiraimova A.N. Analysis of changes in the composition of erythrocytes in the blood of patients with hemolytic anemia ……	**433**
Yusupov B.N., Abdiraimova A.N. Laboratory methods for the study of urine …….	**434**
Yusupov B.N., Abdiraimova A.N. Hujayra struktur komponentlari …..	**436**
Yusupov B.N., Abdiraimova A.N. Hujayra sikli va uning buzilishi …..	**438**
Yusupov B.N., Abdiraimova A.N. Trombotsitlarni sanash usullari …...	**440**
Yusupov B.N., Abdiraimova A.N. Leykotsitlar morfologik xususiyatlari …….	**442**
Zaynutdinova D.L., Abdullajonova M.U. Changes of the physiological functions of platelets in platelet patalogies ……	**443**

Icecream PDF Editor.

2. Исомиддинова Н.К., Бабаджанов А.С., Курбонова З.Ч.. Жигар циррози ва COVID-19да коагуляцион гемостаз патологияси // Биофизика ва биокимё муаммолари, Тошкент. - 2021. - Б. 71.

3. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А., Тожибоева Д.А. Характеристика адгезивной и агрегационной функции тромбоцитов у больных с циррозом печени вирусной этиологии // Қон тизимли касалликларида юқори технологияли ташхис ва даволаш усулларининг қўлланиши. – 2018. -№37. – С. 19-21.

4. Курбонова З.Ч. Нарушение сосудисто–тромбоцитарного звена гемостаза у больных с хроническими гепатитами и циррозом печени вирусной этиологии // Журнал проблемы биологии и медицины. – 2018. - № 3 (102). – С. 40-43.

5. Курбонова З. Ч. Сравнительный анализ гематологических показателей у больных с циррозом печени В И С вирусной этиологии //«Ўзбекистонда она ва бола саломатлигини мухофаза қилиш сохасидаги ютуқлари, муаммолари ва истиқболлари» тезислар тўплами, 2017. - Б. 37.

6. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Сравнительная эффективность препаратов Аденозина и АТФ при лечении приобретенной тромбоцитопатии // Медицина будущего от разработки до внедрения, Оренбург. – 2019. - №3. – С. 483.

7. Саидов А.Б., Курбонова З.Ч.и др. Қон компонентларида биохимик кўрсаткичлар лаборатор ташхиси // Замонавий клиник лаборатор ташхиси долзарб муаммолари. – 2022. – Б. 158-159.

8. Kurbonova Z.Ch. Evolution of the condition of the vascular – thrombocytic hemostasis system in the patients with cirrhosis of the liver // Young scientist day topical issues in medicine. – 2016. –C. 161-162.

9. Kurbonova Z.Ch.; Sayfutdinova Z.A.; Xashimova G.T.; Muhammadiev X.G. Comparative analysis of the effectiveness of using some parameters of endogenous intoxication on the course of experimental toxic hepatitis. Using innovative technologies in improving the efficiency of education: problems and solution. Batumi, Georgia, 2022. P. 114-116.

10. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A., Muhammadiev X.G., Xashimova G.T. Experimental substantiation of the use of hypoxia-inducible factor (HIF-1α) for the development of toxic hepatitis // Инновационное развитие науки и образования 2022. Павлодар, Республика Казахстан. 2022. - С. 20-23.

11. Kurbonova Z.Ch., Tairova G.B.Cytomorphological characteristics of bone marrow in patients with liver cirrhosis. Development and innovation. 2023. P. 501-509

12. Kurbonova Z.Ch., Unaybayeva J.A., Shodiyeva D.J. Cytological red analysis of the bone marrow in patients with cirrhosis of the liver // Young scientist day. 2016. P. 163-164.

ALT VA AST TEKSHIRUVLARINING KLINIK AHAMIYATI

Shodiyeva G.
Toshkent tibbiyot akademiyasi

Inson tanasining normal ishlashi siklik, uzluksiz va ketma-ket keladigan ko‘plab kimyoviy jarayonlar bilan ta’minlanadi. Transferaza fermentlari organizmda, ayniqsa ovqat hazm qilish tizimlarida katta rol o‘ynaydi. Transferazlar nuklein va aminokislotalar, lipidlar va uglevodlarni konversiyalashda ishtirok etadi. Jigar fermentlarining eng muhimlari Alanin aminotransferaza (ALT) va

Ҳаҳаҳаҳ нтҳҳлдҳ дҳаҳ длтҳҳтҳ нҳҳҳтҳҳ Icecream PDF Editor.
фҳҳфдҳтдҳҳҳ PRO ҳ тфҳҳ , ҳҳҳҳ лҳтфҳҳ ҳтҳ ҳдҳҳ лфҳҳ.

aspartat aminotransferaza (AST) ko‘rsatkichlari hisoblanadi, ular bir vaqtning o‘zida bir nechta vazifalarni bajaradilar.

ALT - bu aminokislotalar metabolizmida ishtirok etadigan asosiy jigar fermentidir. Fermentning katta qismi jigarda, oz miqdorda buyraklar, yurak va skelet mushaklarida joylashgan. Alanin miya va markaziy asab tizimining oziqlanishi uchun tez glyukoza ishlab chiqarish manbai sifatida muhimdir. Qondagi ALT darajasini o‘rganish asosan jigar, yurak va oshqozon osti bezining og‘ir kasalliklari va shikastlanishlarini tashxislash va prognozlashni osonlashtiradi. ALTning normadan oshib ketishi unung darajasiga qarab engil yoki og‘ir klinik alomatlar, kasalliklarning namoyon bo‘lishiga olib keladi. ALT ko‘rsatkichlari boshqa testlar bilan birgalikda katta diagnostik ahamiyatga ega bo‘lib, kasallikni tashxislash, davolash va prognoz qilishga yordam beradi.

AST yurak-qon tomir tizimi, oshqozon osti bezi va jigar kasalliklarida ko‘payadi. Qondagi ferment darajasining ko‘payishi uchun bir necha sabablar mavjud. AST darajasi ko‘tarilishining asosiy sababi ko‘pincha miyokard infarkti va boshqa yurak kasalliklaridir. Biroz ortib boradigan ALT bilan solishtirganda, AST ushbu kasalliklarda bir necha marta ko‘payadi. Yurak-qon tomir tizimida operatsiyadan keyin ALT ko‘tariladi. Shuningdek, tufayli ko‘rsatkichlar oshib bormoqda. AST darajasining ortishi, yurak kasalliklaridan tashqari, jigar kasalliklari, spirtli ichimliklarni zaharlanish, saraton, kuyish va boshqa holatlarda kuzatiladi.

AST va ALT biokimyoviy qon testining bir qismidir. AST va ALTni aniqlash uchun qon tekshiruvi birgalikda o‘tkaziladi va shunga muvofiq ularning normasi bir xil bo‘lishi va bir-biriga to‘liq bog‘liq bo‘lishi kerak.

Odatda, qondagi ALT va AST tarkibi jinsga bog‘liq. Voyaga etgan qizlarda ALT va AST darajasi 32 U/l dan oshmaydi. Erkaklarda normal ALT 40 U/l dan, AST 38 U/l dan oshmaydi. Bolaning yoshiga qarab ALT va AST darajasi o‘zgaradi, bunda ALT tug‘ilgandan 5 kungacha 50 U/l, 6 oydan 1 yoshgacha 56 U/l, 1 yoshdan keyin 40 U/l dan oshmasligi kerak. Umuman olganda, bolalikda normadan kichik og‘ishlar kuzatilishi mumkin, bu tananing rivojlanishi bilan bog‘liq.

Fermentlarning faolligini taqqoslash hujayra tuzilmalari parchalanish darajasi – sitoliz sindromini baholashga imkon beradi. Bu ALT sitoplazmda, AST esa mitoxondriyada va qisman sitoplazmda lokalizatsiyasi bilan izohlanadi.

AST / ALT nisbati de Ritis koeffitsienti deb ataladi. Sog‘lom odamlar uchun koeffitsient ko‘rsatkichi 0,91 dan 1,75 gacha o‘zgarib turadi va diagnostik ahamiyatga ega emas. Bu nisbatni hisoblash biokimyoviy tahlilda normadan og‘ish mavjud bo‘lganda amalga oshirilishi kerak. Masalan, jigar kasalliklarida ALT sezgir marker hisoblanadi va gepatit bilan og‘rigan bemorlarda uning faolligi 10 martadan ko‘proq oshishi mumkin, ammo bunday bemorlarda ASTning sezilarli darajada ko‘payishi jigar hujayralarining nekrozini ko‘rsatadi. AST darajasi ALT dan sezilarli darajada oshsa, bu surunkali gepatitli odamlarda jigarda aniq fibroz o‘zgarishlar mavjudligini ko‘rsatishi mumkin. Shu munosabat bilan de Ritis koeffitsienti katta klinik ahamiyatga ega. Virus etiologiyali gepatitida koeffitsientning 1 dan pasayishi kuzatiladi va ko‘rsatkich qancha past bo‘lsa,

Created in Master PDF Editor. Icecream PDF Editor. PRO

kasallik prognozi shunchalik yomon bo‘ladi. Birdan ikkitagacha bo‘lgan ko'rsatkichlar distrofik o‘zgarishlar bilan birga surunkali jigar kasalliklariga xosdir. 2 dan yuqori koeffitsient qiymatining oshishi jigar hujayralarining nekrozida kuzatilishi mumkin va asosan alkogolli jigar zararlanishi uchun xosdir.

Adabiyotlar.

1. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Laboratoriya ishi: o‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2022. 140 b.
2. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Laboratoriya ishi: elektron o‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2022. 176 b.
3. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova S.A. Sitologik tashxisga kirish: o‘quv qo‘llanma. Toshkent, “Hilol nashr”, 2021. 152 b.
4. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Цитологик ташхисга кириш: ўқув қўлланма. Тошкент, 2022. 137 б.
5. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Цитологик ташхисга кириш: электрон ўқув қўлланма. 2022, 146 б.
6. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Sitologik tashxis asoslari: o‘quv – uslubiy qo‘llanma. Toshkent, 2022. 47 b.
7. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Sitologik diagnostika asoslari: o‘quv – uslubiy qo‘llanma. Toshkent, 2022. 47 b.
8. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Saidov A.B. Gematologik kasalliklar sitologik diagnostikasi: o‘quv uslubiy qo‘llanma. Toshkent, 2021. – 56 b.
9. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Лаборатория иши: ўқув қўлланма. 2023, 150 б.
10. Babadjanova Sh.A., Курбонова З.Ч. Qon kasalliklari: o‘quv qo‘llanma. 2023, 156 b.

KEKSA YOSHDAGI AYOLLARDA B_{12} VITAMINI KO‘RSATKICHLARINI O‘RGANISH

Shokirova F.J.[1,2], Suleymanova D.N.[3]

Toshkent tibbiyot akademiyasi[1], O‘zbekiston Respublikasi prezidenti administrasiyasi xuzuridagi tibbiyot bosh boshqarmasi 2-markaziy klinik-diagnostik poliklinikasi[2], Respublika ixtisoslashtirilgan gematologiya ilmiy amaliy tibbiyot markazi[3]

Tekshirish maqsadi: Kamqonligi bo‘lgan keksa yoshdagi ayollarda B_{12}vitaminini ko‘rsatkichlarini o‘rganish.

Material va usullar. O‘zR PA xuzuridagi 2-MKDP da kamkonlik bilan ro‘yxatda turuvchi 52 nafar o‘rtacha yoshi 60 dan 90 yoshgacha bo‘lgan ayollarda B_{12} vitaminini miqdori tekshirildi. Ayollarni o‘rtacha yoshi 80,5±0,85 yoshni tashkil qildi. Barcha bemorlarga qon umumiy taxlili Mindray BC-3600 gematologik analizatorida, B_{12} vitaminini qon zardobidagi konsentrasiyasi Cobas ye411 bioximik analizatorida tekshirildi. Kamkonlik sabablarini aniqlash uchun barcha bemorlarni ambulator kartalari taxlil qilindi.

Natijalar. O‘tkazilgan tekshiruvlar asosida 30(52,7%) nafar bemorda B_{12} vitamini konsentratsiyasi me’yorda 350,7±8,7 pg/ml, 16 (30,8%) ayolda past

Created with Icecream PDF Editor. PRO